

Skisse, oktober 2021

Anders Jordet/ Guro Almås

Som økonomisk aktør spiller kirken og dens medlemmer en viktig rolle i arbeidet for bærekraftsmålene, lokalt og nasjonalt. Denne kirkemøtesaken belyser dette gjennom å redegjøre for det teologiske utgangspunktet og rammeverket for kirkens ansvar som økonomisk aktør og ansvarlig forvalter, og gjennom en bevisstgjøring om sentrale verdier som menneskeverd, rettferdighet og vern om skaperverket i relasjon til kirkens praksis.

Kirkemøtesaken vil ha sitt primære fokus på kirkens rolle som økonomisk aktør når det gjelder kjøp av varer og tjenester og som en ansvarlig forvalter av dens kapital. I tillegg vil den rollen kirken har som verdibærer, og mulighet for påvirkning gjennom samarbeidsrelasjoner og myndighetsdialog bli belyst. Den pågående prosessen rundt kirkelig organisering, vil kunne være kompliserende.

Mulig vedtak:

2-4 «grunnlagssetninger». Kirkemøtet vil at:

- Den norske kirke skal være ledende på etikk i innkjøp
 - o ..
 - o ..
- Den norske kirke skal ha som mål å oppnå topplasseringer i FN-rangeringer av kapitalforvaltere /evt: være ledende på etikk i kapitalforvaltningen
 - o Ikke investere i fossil industri
 - o Ha høye standarder for anstendig arbeid i leverandørkjeden
 - o Kirkens investeringer skal ikke bidra til konsentrasjon av rikdom i skatteparadis eller til ulovlig kapitalflukt
- Den norske kirke skal være en pådriver for ... (dele opp i nettverksarbeid, kirkens egen stemme og utfordringer til den enkelte?)
- ... hva trenger vi at KM vedtar?
-

Forslag til disposisjon:

1. Teologisk utgangspunkt
2. Kjøp av varer og tjenester
3. Forvaltning av kapital
4. Kirken som verdibærer – samarbeid og påvirkningsarbeid

1. Teologisk utgangspunkt

Ta utgangspunkt i noen overordnede verdier, som f.eks.

- o Menneskeverd/likeverd
- o Rettferdighet

- Vern om skaperverket
- Rikdom/grådighet som etisk utfordring, fører til ulikhet og korrupsjon
- Bærkraftsmålene og menneskerettighetene som sekulære uttrykk for disse kristne verdiene

Her er det også naturlig å ta inn referanser til tidligere uttalelser fra KM, BM etc., samt til økumenisk arbeid på feltet.

2. Kjøp av varer og tjenester

Kjøp av varer og tjenester er et felt hvor økt bevissthet og kunnskap, prioriteringer og veiledning kan bidra til å fremme økonomisk rettferdighet og bærekraft. Når det gjelder kjøp av tjenester (renhold, bygg, utbedring o.l.) vil særlig anstendig arbeidsforhold/utnyttelse i arbeidslivet være et sentralt område, men også bærekraft og miljøfokus vil kunne spille inn her. Når det gjelder leverandørkjeder vil også bærekraft og miljøfokus, i tillegg til fokus på å unngå utnyttelse i arbeidslivet være sentralt.

Dette er temaer som i større og større grad allerede er i fokus hos både kjøpere og leverandører av tjenester og varer i Norge. Her gjøres det mye bra allerede. Dette ser vi blant annet ved at bærekraftsmålene stadig får større fokus hos kommunene fellesrådene samarbeider med når det gjelder kjøp av varer og tjenester.

Kirken har en viktig rolle som verdibærer også på dette feltet. Aktørene Dnk er i kontakt med forventer at vi stiller krav og har en bevissthet om dette. Dette fordrer at vi har en bevissthet, kunnskap og evne til å være tydelige, og det gir oss et mulighetsrom til å utfordre aktørene vi samhandler med, og skape forandring.

I møte med stadig mer utfordret kommuneøkonomi vil dette påvirke og utfordre vårt samarbeid. I møte med en svekket økonomi for kirken vil dette også utfordre oss.

Her blir det viktig at man differensierer på ulike nivå når det gjelder hva slags krav man stiller, hvordan man utfordrer. Det er f.eks. forskjell på å være et lite sokn og et stort.

Spørsmål til avklaring: Med tanke på Den norske kirkes utforming blir spørsmålet videre hvordan man eventuelt skal spisse en KM-sak om dette. Gitt at KM kan stille andre krav til Kirkerådet enn til prostier og fellesråd, skal en KM-sak differensiere på dette og ha ulike vedtak for ulike organiseringsnivå, eller skal man legge seg på en linje som vil kunne gjelde for hele kirken – som vil dreie seg om føringer, verdier, det å utfordre og inspirere.

3. Kapitalforvaltning

Forvaltningen av den norske kirkes kapital skjer ved hjelp av Investeringsstrategi for Den norske kirkes kapital, og Retningslinjer for samfunnsansvarlig finansforvaltning, begge vedtatt i januar 2018. Det ble da bestemt at kapitalen skal plasseres i en kombinasjon av aksjer (30 %), obligasjoner (60%) og pengemarked (10%), samt å spre plasseringene i ulike norske og utenlandske aksjer og obligasjoner, med hensikt å spre risikoen og samtidig oppnå høyere avkastning av kapitalen på sikt. Investeringsstrategien revideres i 2021.

Den norske kirkes rolle som aktør i finansmarkedet er ny etter avviklingen av statskirken. OVF har de første årene bistått Kirkerådet i kapitalforvaltningen. Grieg investor er rådgiver for Kirkerådet i forvaltningsarbeidet og gjennomfører plasseringer på vegne av Kirkerådet. Grieg har også betydelig

kompetanse på ESG (Environment, Social, Governance). Samtidig er det også naturlig at Dnk bygger opp egen kompetanse på feltet, et behov som vil øke i tråd med at porteføljen vokser. Derfor har Dnk meldt seg inn i Church Investors Group (CIG), som er et nyttig kompetansenettverk på investeringer og etikk.

Den norske kirke har nylig inngått en ny avtale med Grieg Investor for de neste to-tre årene. Arbeidet med dette, sett i lys av en gradvis løsriving fra OVF, aktualiserer behovet for å jobbe mer med hvordan Den norske kirke forvalter kapitalen sin.

Ledende på etikk? Nettverk, samarbeid og læring

«Kirken bør være ledende på etikk i innkjøp», var en klar konklusjon på et møte i Komiteen for internasjonale spørsmål i Mellomkirkelig råd i mars 2021. En tilsvarende ambisjon bør settes for etikken knyttet til investeringer.

Dersom Dnk skal være ledende, må man strekke seg etter de beste. I CIG deltar blant andre Church of England og Svenska kyrkan, som begge har oppnådd topprangeringer i FN-rangeringer av kapitalforvaltere¹. Selv om Dnk er en liten finansiell aktør sammenlignet med disse kirkene, er vi også nære søsterkirker som det er naturlig at vi har nært samarbeid med og lærer fra også på dette feltet. Fra Norge deltar i tillegg til OVF og Dnk, også Stiftelsen Karibu i CIG. Karibu som de siste årene har gjort et grundig arbeid med å kartlegge og redusere risiko for etiske normbrudd knyttet til investeringsporteføljen sin, som vi også kan lære fra.

I tillegg til nettverket i CIG har Dnk også andre nære samarbeidspartnere som det kan være naturlig å trekke på. Mellomkirkelig råd deltar i ulike nettverk i Norge og internasjonalt som har kompetanse på ansvarlige investeringer. Dette gjelder for eksempel Tax Justice Norge (spesialisert på åpenhet og bekjempelse av korrupsjon, hvitvasking og ulovlig kapitalflukt), ForUM for utvikling og miljø, Kirkens Nødhjelp med flere.

Selv om kirken kapitalmessig er relativt små – har kirken ideologisk og som verdibærer tyngde. Omdømmerisikoen er større enn kapitalrisikoen. Hvordan sikrer vi at kirken ivaretar og forvalter dette?

Aktuelle tema

Det peker noen tema seg ut som særlig aktuelle å utforske når det gjelder investeringer:

- Anstendig arbeid (inkl. slaveri, barnearbeid, annen utnyttelse i arbeidslivet)²
- Menneskerettigheter mer generelt (inkl. urfolks rettigheter, overgrep mot minoriteter)
- Skatt og kapitalflukt³

Av disse temaene har Dnks retningslinjer sterkest språk på menneskerettigheter (og særlig barns og urfolks rettigheter) og anstendig arbeid. Skatt og kapitalflukt er ikke direkte tematisert, bortsett fra det som faller inn under «grov korrupsjon» (og som er vanskelig å avdekke der det er mangel på åpenhet). Okkupasjonstematikk er heller ikke omtalt.

Andre relaterte tema, er for eksempel investeringer i fossil industri og investeringer som er relatert til naturødeleggelser og våpen.

¹ <https://internwww.svenskakyrkan.se/1459311>

² CIG utga i 2019 [en rapport](#) om dette

³ Her kan det være relevant å se på [SPUs forventningsdokument](#) om skatt og åpenhet, samt å benytte seg av Tax Justice Network Norge, hvor MKR er medlem

4. Kirken som verdibærer – samarbeid og påvirkningsarbeid

- Hvordan er Dnk gjennom sitt økumeniske engasjement og nettverksarbeid i Norge og internasjonalt allerede engasjert i kampen for en mer rettferdig global økonomi?
- Hvilke (nye) utfordringer er det i dette arbeidet?
- Hva Kirkas stemme i det offentlige rom knyttet til disse spørsmålene? Hvilken rolle skal kirken innta?